

WHITEPAPER

Het exporteurs- begrip in de Europese douanewetgeving

De impact voor niet in de
EU gevestigde bedrijven

AUTEURS:

Tim Hesselink

Advocaat / Attorney at Law (Partner) Kneppelhout Advocaten

Eline Mooring

Advocaat / Attorney at Law Kneppelhout Advocaten

Sdu

Inhoud

1. Achtergrond	3
2. Impact van het nieuwe exporteursbegrip	4
3. Wederuitvoer	5
4. Brexit	6
5. Incoterms	6
6. BTW	6
7. Dual-use wetgeving	7
8. Tot slot	7

Het exporteursbegrip in de Europese douanewetgeving¹

De impact voor niet in de EU gevestigde bedrijven

Een bedrijf dat vanuit de Europese Unie (“EU”) goederen wil exporteren moet een uitvoeraangifte opmaken. Op deze uitvoeraangifte moeten verschillende gegevens worden ingevuld, waaronder de “exporteur” van de uit te voeren goederen. Tot op heden is het mogelijk dat de persoon of entiteit die in de uitvoeraangifte als exporteur wordt opgegeven, buiten het douanegebied van de Unie is gevestigd. De Nederlandse douane heeft aangekondigd dat hier binnenkort verandering in komt. Bedrijven die niet in de EU zijn gevestigd kunnen als gevolg van deze wijziging niet langer als exporteur worden vermeld in de uitvoeraangifte. Deze whitepaper gaat in op de achtergrond van deze aankondiging, de impact van het nieuwe exporteursbegrip op het internationale bedrijfsleven en de belangrijkste aandachtspunten voor de praktijk.

1. Achtergrond

Met de inwerkingtreding van het Douanewetboek van de Unie (“DWU”) en de Gedelegeerde Verordening van het Douanewetboek van de Unie (“GDWU”) is het exporteursbegrip voor de douanewetgeving gewijzigd. De huidige definitie van exporteur voor douanedoeleinden is gedefinieerd in artikel 1(19)b GDWU en luidt als volgt²:

- I. een in het douanegebied van de Unie gevestigde persoon die de macht heeft om te beslissen en beslist heeft dat de goederen dat douanegebied zullen verlaten;
- II. wanneer i. niet van toepassing is, eender welke in het douanegebied van de Unie gevestigde persoon die partij is bij de overeenkomst op grond waarvan goederen dat douanegebied zullen verlaten.

Met deze definitie is de eis dat de exporteur in de EU moet zijn gevestigd expliciet in de Europese douanewetgeving opgenomen. Uit het Guidance Document on the definition of exporter (“guidance document”) van de Europese Commissie³ blijkt dat

de nieuwe definitie is ingevoerd om het bedrijfsleven meer flexibiliteit te bieden bij de keuze van de persoon die kan optreden als exporteur voor goederen die uit de EU worden geëxporteerd. Tevens maakt het nieuwe exporteursbegrip mogelijk dat de nationale douaneautoriteiten, bij niet-naleving van de douanewetgeving, altijd een in de EU gevestigde partij aansprakelijk kunnen stellen.

Ondanks de goede bedoelingen van de wetgever, werd het nieuwe exporteursbegrip in de praktijk onmiddellijk als onwerkbaar aangemerkt. De Europese Commissie heeft daarom aanvankelijk in het guidance document gepoogd een tussenoplossing te creëren door toe te staan dat een niet in de EU gevestigde exporteur toch kan optreden als exporteur voor douanedoeleinden door gebruik te maken van indirecte vertegenwoordiging. Bij indirecte vertegenwoordiging handelt de douanevertegenwoordiger (in de regel een douane-expediteur of -agent) bij het indienen van de douaneaangiften in eigen naam, maar voor rekening van de aangever. Met deze oplossing kon men op de gebruikelijk wijze verder werken en tegelijkertijd werd het voor de nationale douaneautoriteiten toch mogelijk om, in geval van niet-naleving van de douanewetgeving, een in de EU gevestigde partij (mede) aansprakelijk te stellen.

¹ Deze whitepaper is van informatieve aard, kan niet worden aangemerkt als juridisch advies en er kunnen geen rechten aan worden ontleend.

² In dit artikel wordt de uitvoer van goederen door particulieren buiten beschouwing gelaten.

³ Zie bijlage A bij het guidance document van 4 juli 2019 in de volgende link: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/customs/customs_code/guidance_definition_exporter_en.pdf

Ofschoon in een aantal lidstaten de nieuwe exporteursdefinitie onverkort werd toegepast, maakte Nederland gebruik van de tussenoplossing. Tot op heden is het daarom mogelijk om vanuit Nederland goederen te exporteren, terwijl de exporteur niet in de EU is gevestigd.

Uitvoeraangifte: exporteur hoeft niet in de Unie gevestigd te zijn

23-03-2020

Eerder meldden we u dat vanaf april in vak 2 van de uitvoeraangifte alleen een exporteur vermeld mocht worden die in de Unie is gevestigd. Door de coronacrisis blijft het echter toegestaan een exporteur te vermelden die niet in de Unie is gevestigd.

Ook na 1 april mag u een exporteur vermelden die niet in de Unie is gevestigd.

Dit staan we toe tot de 15e van de maand die volgt op de maand waarin de kabinetsmaatregelen tegen corona stoppen.⁴

Dit gaat nu ook bij ons veranderen. De Nederlandse douane heeft op 1 oktober 2019 aangekondigd de tussenoplossing vaarwel te zeggen en de nieuwe exporteursdefinitie strikt te gaan toepassen. De oorspronkelijke deadline 1 december 2019 is inmiddels verlengd tot de 15e van de maand volgende op de maand waarop de maatregelen rondom COVID-19 door het kabinet zijn beëindigd. Wanneer dat precies zal zijn is op dit moment niet te zeggen, het is van belang dat bedrijven zich voorbereiden op deze belangrijke wijziging.

2. Impact van het nieuwe exporteursbegrip

Als gevolg van de strikte toepassing van het exporteursbegrip kunnen bedrijven die niet in de EU zijn gevestigd, niet langer worden aangemerkt als exporteur voor douanedoelinden. Dit betekent dat deze bedrijven geen goederen meer kunnen exporteren vanuit de EU, als zij daar niet zijn gevestigd. De nieuwe definitie vereist immers dat de exporteur een “in het douanegebied van de Unie gevestigd persoon” is. Wat betekent dat dan in de praktijk? Het hebben van een postbus-BV is in ieder geval niet voldoende. Het DWU vereist namelijk dat een bedrijf “zijn statutaire zetel, zijn hoofdbestuur of een vaste inrichting” in het douanegebied van de Unie heeft. Van een vaste inrichting is evenmin zomaar sprake: dat vereist in ieder geval de aanwezigheid van permanent “menselijke en technische hulpbronnen”⁵.

Indien er op grond van de huidige “supply chain” opzet geen partij is die kan worden aangemerkt als exporteur voor douanedoelinden onder de nieuwe regeling, dan laat het guidance document geen twijfel bestaan: vanwege de economische belangen gerelateerd aan export, moet er ten minste één persoon zijn die aan de vereisten zoals omschreven in artikel 1(19) GDWU voldoet en de rol van exporteur op zich neemt. Dat dit problemen oplevert voor de exporteur die buiten de EU is gevestigd, volgt impliciet uit het guidance document, dat immers oplossingen biedt. Daarin wordt onder meer de mogelijkheid aangedragen om vervoerders en expediteurs op contractuele basis als exporteur op te laten treden voor niet in de EU gevestigde bedrijven. De contractueel aangestelde partij dient in te stemmen met de rol van exporteur. De contractueel aangestelde partij krijgt formeel de beslissingsbevoegdheid over goederen die niet zijn eigendom zijn (of die zich wellicht niet eens in zijn macht bevinden). De vervoerders en expediteurs stellen zich veelal op het standpunt dat dit meer (financiële) risico's en administratieve lasten teweeg brengt. Dat zij niet staan te popelen om als exporteur voor buiten de EU gevestigde klanten op te treden, wekt dan ook geen verbazing.

Zijn er dan alternatieve scenario's? Een bedrijf zonder vestiging in de EU kan immers niet langer als exporteur optreden. Het is daarom nodig dat het bedrijf zijn supply chain onder de loep neemt en nagaat of er een andere partij is die de rol van exporteur op zich kan nemen. Een aantal mogelijkheden die in de praktijk worden overwogen zijn als volgt:

⁴ Bron: Nieuws Douane voor bedrijven, Belastingdienst.nl, 23-03-2020.

⁵ Artikel 5 (32) DWU.

- de in de EU gevestigde leverancier van de te exporteren goederen wordt aangewezen als exporteur (bijvoorbeeld door een wijziging van de EXW Incoterm naar FCA);
- de logistiek dienstverlener (zoals de vervoerder of expediteur) is toch bereid als exporteur op te treden op basis van contractuele afspraken;
- voor multinationals kan een in Nederland gevestigde en gelieerde entiteit of branche worden aanwezen als exporteur (bijvoorbeeld een groepsentiteit);
- het opzetten van een nieuwe, in de EU gevestigde entiteit (maar dit kan uiteraard ook andere fiscale gevolgen hebben, denk aan de vennootschapsbelasting, BTW, etc.);
- het gebruik maken van een vaste inrichting voor douanedoelinden (zie vereisten hierboven).

Tot slot is het denkbaar dat de toepassing van het nieuwe exporteursbegrip de markt opent voor derde partijen die de rol van exporteur op zich nemen. Vergelijkbare situaties zien we bijvoorbeeld in het kader van de Machinerichtlijn of de wetgeving omtrent medische hulpmiddelen, waarin “gemachtigde vertegenwoordigers” optreden namens de niet-EU fabrikant.

3. Wederuitvoer

Op grond van de nieuwe definitie van exporteur kunnen niet in de EU gevestigde bedrijven niet meer optreden als exporteur voor douanedoelinden. Een belangrijke vraag uit de praktijk is of dit ook geldt voor de wederuitvoer van niet-Uniegoederen. Wederuitvoer is gedefinieerd als het brengen van niet-Uniegoederen buiten het douanegebied van de Unie. Artikel 119 GDWU geeft aan welke goederen als niet-Uniegoederen worden beschouwd. Hierbij moet met name worden gedacht aan goederen in tijdelijke opslag of goederen die onder een van de bijzondere douane-regelingen zijn geplaatst, bijvoorbeeld onder de regeling douane-entrepot. Het gaat dan veelal om goederen die van buiten het douanegebied van de Unie naar een opslagplaats in de EU worden verscheept, om vervolgens (direct) te worden doorgevoerd naar bestemmingen buiten de EU (ook wel ‘transit’ goederen genoemd). Deze goederen verkrijgen niet de status van Uniegoed en derhalve vallen ze onder een vrijstelling van invoerrechten en buiten het bereik van de BTW.

Net als voor een gewone uitvoer, moet voor wederuitvoer van niet-Uniegoederen een aangifte worden ingediend: de aangifte tot wederuitvoer (artikelen 5 lid 13 en 270 lid 1 DWU). Artikel 270 lid 2 DWU bepaalt dat de artikelen die van toepassing zijn voor de aangifte ten uitvoer van overeenkomstige toepassing zijn op de aangifte tot wederuitvoer. Nu de goederen slechts in het douanegebied van de Unie zijn om naar een bestemming buiten de Unie te worden verplaatst, zijn veel bedrijven die gebruik maken van deze regeling niet in de EU gevestigd. Tot op heden konden zij in de aangifte tot wederuitvoer worden vermeld als exporteur van de goederen.

Indien we uitgaan van de tekst van de wet, dan kan worden geconcludeerd dat de nieuwe definitie van exporteur ook geldt voor de aangifte tot wederuitvoer. In het guidance document concludeert de Europese Commissie echter expliciet dat dit niet het geval is: *“the requirement for the exporter to be established in the customs territory of the EU does not apply in the case of re-export of non-Union goods in accordance with article 270(1) UCC.”* Het is van belang om op te merken dat het guidance document geen bindende wetgevende kracht heeft en slechts een toelichting vormt. De Nederlandse douane heeft zich nog niet formeel uitgelaten op dit punt, maar wij hebben begrepen dat zij het guidance document gaat volgen. Niet in de EU gevestigde partijen kunnen derhalve in de aangifte tot wederuitvoer naar zich laat aanzien nog steeds worden vermeld als exporteur.

4. Brexit

Met het vertrek van het Verenigd Koninkrijk (“VK”) op 31 januari 2020 uit de EU, maakt het VK officieel geen deel meer uit van het douanegebied van de Unie. Op dit moment bevinden we ons nog in een overgangperiode, waardoor in 2020 de Europese regels met betrekking tot de douane-unie en de interne markt nog gelden voor het VK. Per 1 januari 2021 eindigt deze overgangperiode en is de Europese douanewetgeving niet meer van toepassing op het VK (zijnde een derde land). Behoudens afspraken in een eventueel akkoord, kunnen bedrijven die gevestigd zijn in het VK vanaf 1 januari 2021 niet meer worden vermeld als exporteur voor goederen die vanuit de EU worden geëxporteerd. Voor deze bedrijven is het dan ook van groot belang voor hun bedrijfsvoering om op korte termijn het nieuwe exporteursbegrip in combinatie met de gevolgen van Brexit te bezien.

5. Incoterms

De strikte handhaving van de nieuwe definitie van exporteur heeft ook gevolgen voor de leveringsvoorwaarden die partijen contractueel overeenkomen. Gebruikelijk worden daarvoor de door de Internationale Kamer van Koophandel (ICC) uitgegeven Incoterms gehanteerd. De meest recente versie van de Incoterms dateert van 1 januari 2020. Hoewel de Incoterm Ex Works (EXW) vanuit onder meer BTW-oogpunt geen aanbeveling verdient voor leveringen buiten de EU, wordt deze leveringsconditie toch vaak gebruikt voor afhaaltransacties met buiten de EU gevestigde partijen. Bij EXW is de koper verantwoordelijk voor de uitvoerformaliteiten, waaronder het opmaken van de uitvoeraangifte. Tot op heden is dit geen probleem: de niet in de EU gevestigde partij maakt gebruik van een in Nederland gevestigde expediteur die haar indirect vertegenwoordigt bij de uitvoeraangifte. Als gevolg van de nieuwe exporteursdefinitie kan dit straks niet meer. De meest voor de hand liggende alternatieve Incoterm is FCA (Free Carrier). Onder de Incoterm FCA is de verkoper (onder meer) verantwoordelijk voor de uitvoerformaliteiten.

6. BTW

In Nederland is de toepassing van het BTW nultarief voor export niet automatisch gekoppeld aan het feit dat een partij exporteur is voor douanedoelinden. Dit betekent dat de handhaving van de nieuwe exporteursdefinitie in beginsel geen gevolgen heeft voor de BTW. Wel leidt dit ertoe dat de BTW en de douanewetgeving (verder) uit elkaar lopen, terwijl uniformiteit juist is gewenst. Met de nieuwe definitie is het mogelijk dat de exporteur voor douanedoelinden niet dezelfde persoon is als de persoon die het BTW nultarief voor export toepast. Het is daarom van belang om er een goed sluitende administratie op na te houden (denk aan de “confirmation of exit”), om aan te kunnen tonen dat de transactie waarvoor het BTW nultarief is toegepast, kan worden gekoppeld aan de uitvoeraangifte.

7. Dual-use wetgeving

De Europese wetgeving op het gebied van dual-use goederen (Verordening (EG) nr. 428/2009, hierna: “Dual-use verordening”) bevat ook een definitie van exporteur, waarbij aansluiting wordt gezocht bij de Europese douanewetgeving. De definitie van exporteur onder de Dual-use verordening luidt als volgt: “exporteur”: elke natuurlijke persoon of rechtspersoon of elk partnerschap:

- I. namens welke of welk een douaneaangifte bij uitvoer wordt gedaan, d.w.z. de persoon die op het tijdstip dat de aangifte wordt aanvaard, het contract met de ontvanger in het derde land heeft en die het recht heeft te beslissen dat het product naar een bestemming buiten het douanegebied van de Gemeenschap wordt verzonden. Indien geen uitvoercontract is gesloten of indien de houder van het contract niet namens zichzelf handelt, wordt onder de exporteur de persoon verstaan die het recht heeft om te beslissen het product naar een bestemming buiten het douanegebied van de Gemeenschap te verzenden;
- II. die of dat besluit via elektronische media, daaronder begrepen fax, telefoon en e-mail, of via enig ander elektronisch middel programmatuur of technologie naar een bestemming buiten de Gemeenschap te zenden of daaraan beschikbaar te stellen.

Indien het recht over de producten voor tweërlei gebruik te beschikken toekomt aan een persoon die blijkens het contract waarop de uitvoer berust, buiten de Gemeenschap is gevestigd, wordt de exporteur geacht de in de Gemeenschap gevestigde contracterende partij te zijn;

Uit de laatste alinea van de bovenstaande definitie kan worden opgemaakt dat een partij die buiten de EU is gevestigd niet als exporteur onder de Dual-use verordening kan worden aangemerkt. Uit de praktijk volgt dat ook: alleen een in de EU gevestigde entiteit een uitvoervergunning voor dual-use goederen kan aanvragen⁶. Geconcludeerd kan worden dat de toepassing van de definities van exporteur in de douane respectievelijk de dual-use wetgeving in de praktijk dicht bij elkaar worden gebracht. Ten slotte moet worden benadrukt dat – conform de Dual-use verordening – voor wederuitvoer van dual-use goederen een uitvoervergunning is vereist (denk aan de uitslag van dual-use goederen uit een douane-entrepot)⁷.

8. Tot slot

Dat een niet in de EU gevestigde partij niet meer kan optreden als exporteur voor douanedoeleinden bepaalt de Europese douanewetgeving al enige tijd. De Nederlandse douane gaat deze regel vermoedelijk vanaf midden of eind 2020 in de praktijk strikt toepassen. Voor de wederuitvoer van goederen geldt deze regel niet. Internationaal opererende bedrijven doen er goed aan de opzet van hun supply chain te herbezien en – waar nodig – te kijken naar alternatieve scenario's. De Brexit implicaties kunnen in dit verband ook direct worden meegenomen. Extra aandacht verdient de uitvoer uit de EU van dual-use goederen.

Compliant zijn en blijven met alle douanecontent?

Deze whitepaper is een uitgave van Sdu In- en Uitvoer. Dit platform biedt douaneprofessionals een compleet pakket douanecontent, waarmee u de douane kunt aantonen over de noodzakelijke kennis en kunde te beschikken om in control te zijn en te blijven. Inclusief onder andere het dagelijkse douanenieuws, het complete douane gebruikstarief voorzien van de unieke Nederlandstalige WDO toelichtingen en annotaties op jurisprudentie. U bent continu op de hoogte van de laatste wijzigingen in onder andere wetgeving, exportmaatregelen, invoerrechten, sancties, antidumping, preferentiële regelingen en gebruikstarief. Zo ook over alle wetgeving en berichtgeving over het nieuwe exporteursbegrip.

Maak nu kennis met Sdu In- en Uitvoer tegen een zeer aantrekkelijk aanbod en ervaar alle voordelen voor uw bedrijf. Vraag via onderstaande button een uitgebreide online demo aan!

Vraag demo aan

⁶ Artikel 9(2) van de Dual-use verordening bepaalt dat de vergunning in kwestie wordt afgegeven door de bevoegde autoriteiten van de lidstaat waarin de exporteur gevestigd is.

⁷ De doorvoer van dual-use goederen valt hier niet onder (bijvoorbeeld opslag in een RTO (Ruimte voor tijdelijke opslag) of bij douanevervoer).

